

NADER ONDERZOEK SOORTGROEP VLEERMUIZEN

Aventurijn, Nijmegen

SEPTEMBER 2024

SILVAVIR
ECOLOGISCH ADVIES
FAUNAWERK & GIS

Rapportage van Silvavir Ecologisch Advies
In opdracht van ICS Adviseurs

Nader onderzoek vleermuizen

Hatertseweg 400 te Nijmegen

Rapportage nr.: 2024-0303

Datum uitgave: 30-9-2024

Versie: Definitief

Veldwerk: Silvavir Ecologisch Advies

Auteur: ■■■■■■■■■■

Kwaliteitscontrole: ■■■■■■■■■■

Productie: Silvavir ecologisch advies
Kanaaldijk Oost 16
7433PP Schalkhaar
www.silvavir.com
[Tel.: 0570-244037](tel:0570-244037)

■■■■■■■■■■
Adviseur ecologie
Silvavir ecologisch advies
0570-■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■@silvavir.com

Opdrachtgever: ICS Adviseurs
Klokgebouw 263
5617 AC Eindhoven

September, 2024

Rapportage van Silvavir ecologisch advies

In opdracht van ICS Adviseurs

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING.....	3
1. INLEIDING.....	4
2. TOETSINGSKADER	5
3. METHODE.....	10
4. RESULTATEN	12
5. EFFECTBEOORDELING EN AANBEVELINGEN	14
6. LITERATUURLIJST	15

SAMENVATTING

De opdrachtgever is voornemens de levensduur van schoolgebouw de Aventurijn met bijbehorende buitenruimte te verlengen door renovaties uit te voeren. Hierbij worden grote delen van het gebouw gesloopt en opnieuw opgebouwd. De overige delen worden gerenoveerd en het terrein wordt opnieuw ingericht.

Omdat gebouwen waar sloop- en renovatie werkzaamheden gepland staan in potentie geschikt worden geacht voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis kan er zonder nader onderzoek niet worden uitgesloten dat er verblijfplaatsen van, in de Omgevingswet beschermde, vleermuizen aanwezig zijn. Om dit uit te sluiten is er conform het vleermuisprotocol (2021) nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen die gebruik maken van verblijfplaatsen in gebouwen. Binnen het plangebied zijn geen geschikte plekken voor boombewonende vleermuizen gevonden, onderzoek naar deze soorten is logischerwijs uitgesloten.

Binnen het plangebied zijn tijdens de vleermuisonderzoeken twee zomerverblijven en een winterverblijf van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het ene zomerverblijf is gevonden bij een afdakje aan de westkant van het gebouw. De andere aan de midden/westzijde van het gebouw. Daarnaast zijn op twee locaties baltende individuen waargenomen wat duidt op paarterritoria. Gezien de aanwezigheid van paarterritoria, wordt beoordeeld dat één van deze zomerverblijven ook worden gebruikt als paarverblijf. Aan de voorgevel van het complex is een zwerm van gewone dwergvleermuizen aangetroffen, welke een winterverblijfplaats heeft (tabel 1).

Bij de geplande isolatie en renovatie van dak en spouwmuren zullen deze mogelijk verstoord en/of vernietigd worden. Er dient een vergunning te worden aangevraagd voor een flora en fauna- activiteit voor de aantasting van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis.

Tabel 1. Verblijfplaatsen

Soort	Zomerverblijf	Paarverblijf	Kraamverblijf	Winterverblijf
Gewone dwergvleermuis	x	x		x
Ruige dwergvleermuis				
Laatvlieger				
Meervleermuis				

1. INLEIDING

De opdrachtgever is voornemens de levensduur van schoolgebouw de Aventurijn met bijbehorende buitenruimte te verlengen door renovaties uit te voeren. Hierbij worden grote delen van het gebouw gesloopt en opnieuw opgebouwd. De overige delen worden gerenoveerd en het terrein wordt opnieuw ingericht.

In een Quicksan (Econsultancy 2024) die geschreven is ten behoeve van de renoverings, sloop- en saneringswerkzaamheden, werd nader onderzoek naar vleermuizen geadviseerd. Het onderzoek richt zich op de verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en meervleermuis (*Myotis dasycneme*).

In opdracht van ICS Adviseurs heeft Silvavir ecologisch advies op de planlocatie nader onderzoek naar jaar rond beschermde nesten uitgevoerd. Het onderzoek richt zich op de volgende aspecten:

- Van welke vleermuissoorten zijn verblijfplaatsen aangetroffen?
- Welke functies hebben deze verblijfplaatsen?
- Welke overige functies biedt planlocatie voor de vleermuizen?
- Leidt de voorgenomen ingreep tot negatieve effecten voor deze dieren?

Figuur 1. Het plangebied. Bron: ESRI.

2. TOETSINGSKADER

Met ingang van 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. De Omgevingswet gaat over de ruimte waarin mensen wonen, werken en ontspannen. Deze nieuwe wet voegt oude wetten samen en bevat regels voor wat er buiten te zien, horen en ruiken is. Met de Omgevingswet komen alle onderwerpen uit de fysieke leefomgeving samen. De wet borgt het welzijn van de mens, verbetert de bescherming van natuurkwaliteiten en breidt ze zo nodig uit. Voor welke milieubelastende activiteiten de rijksregels uit de omgevingswet gelden staat omschreven in het [Besluit activiteiten leefomgeving](#) (Bal). Activiteiten die de natuur betreffen worden beschreven in hoofdstuk 11 van het Bal. Sommige activiteiten kunnen gevolgen hebben voor in het wild levende planten en dieren of de gebieden waarin deze leven. Hierin worden gebieden beschermd onder de regels die vallen onder afdeling 11.1 “Activiteiten met mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden of bijzondere nationale natuurgebieden” en soorten worden beschermd middels de regels onder afdeling 11.2 “Activiteiten met betrekking tot dieren of planten in het wild”.

2.1 Natura 2000-activiteiten en bijzondere nationale natuurgebieden (Bal afdeling 11.1)

De minister voor Natuur en Stikstof wijst Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden aan ter uitvoering van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn en stelt daarbij instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vast.

De basis wordt gevormd door Bal Afdeling 11.1. ‘Activiteiten met mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden of bijzondere nationale natuurgebieden’ met daarin de Specifieke zorgplicht zoals omschreven in [artikel 11.6](#). Dit artikel zijn natura-2000 activiteiten opgedeeld in activiteiten met betrekking tot natuurbescherming (lid 1) en overige activiteiten (lid 2).

Degene die een activiteit verricht gericht op natuurbescherming en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied is verplicht: maatregelen te nemen, gevolgen te beperken of ongedaan maken en indien niet mogelijk activiteit achterwege te laten indien redelijkerwijs mogelijk.

In essentie zijn alle overige activiteiten verboden die significant nadelige gevolgen hebben voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied. Zo’n activiteit heet een Natura 2000-activiteit. De [Omgevingswet Bijlage A](#) beschrijft een Natura 2000-activiteit als:

“Activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.”

Factoren die de significantie van de gevolgen beïnvloeden zijn bijvoorbeeld de afname van het oppervlak van een (zeldzaam) habitat, afname van een (zeldzame) populatie en de mate waarin de algemene conditie van een gebied wordt beïnvloed.

Vaak vindt een Natura 2000-activiteit *buiten* een Natura 2000 gebied plaats maar kan de activiteit wel degelijk invloed hebben op het gebied. Dit wordt de “externe werking van een Natura 2000-gebied” genoemd.

2.2 Flora en fauna activiteiten (Bal Afdeling 11.2)

De Omgevingswet zorgt voor de bescherming van planten- en diersoorten, waarbij de basis wordt gevormd door de Specifieke zorgplicht zoals omschreven in Bal [artikel 11.27](#). Hierin wordt gesteld dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving met als doel om nadelige gevolgen zoveel mogelijk te kunnen uitsluiten. Kortgezegd zijn de flora en fauna activiteiten in artikel 11.27 opgedeeld in activiteiten met betrekking tot natuurbescherming (lid 1) en overige activiteiten (lid 2).

Degene die een activiteit verricht gericht op natuurbescherming moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk beperken of voorkomen. Als de nadelige onvoldoende kunnen worden beperkt worden de activiteiten gestaakt voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is.

In essentie zijn alle overige activiteiten verboden als zij significant nadelige gevolgen hebben op beschermde planten- en diersoorten. Zo'n activiteit heet een Flora- en fauna-activiteit. De [Omgevingswet Bijlage A](#). beschrijft een Flora- en fauna-activiteit als:

“activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten.”

Deze brede formulering is het bij alle activiteiten in de fysieke leefomgeving noodzakelijk om te controleren of er plant- of diersoorten aanwezig zijn en om welke soorten het hier gaat. Er zijn maar weinig activiteiten waarbij vooraf is uit te sluiten dat deze een flora- en fauna-activiteit tot gevolg hebben.

Degene die een Flora-en fauna-activiteit verricht moet nagaan of er aanwijzingen zijn van aanwezigheid van ondergenoemde soorten. Als die aanwijzingen er zijn en nadelige gevolgen niet kunnen worden uitgesloten wordt er een effectbeoordeling gedaan en passende maatregelen getroffen. Eveneens wordt nagegaan of de getroffen maatregelen effect hebben en zo niet wordt de activiteit gestaakt.

De beschermde plant- en diersoorten waarop de omgevingswet en een Flora- en fauna-activiteit betrekking heeft zijn opgenomen in de volgende artikelen:

Artikel 11.27 lid 2a.1: Soorten uit de Vogelrichtlijn volgens bijlage I en artikel 4 lid 2

Artikel 11.27 lid 2a.2: Soorten genoemd in de Habitatrichtlijn volgens bijlagen II, IV en V

Artikel 11.27 lid 2a.3: Dieren en planten genoemd in [bijlage IX](#) van het Bal of in de rode lijsten.

Ieder van deze richtlijnen kent haar eigen lijst van soorten waarop vergunningplichtige gevallen op van toepassing zijn (tabel 1). artikel 11.37 en artikel 11.46 sluiten aan op respectievelijk de nationale Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Artikel 11.54 heeft betrekking op andere soorten, hiervoor geldt een wat minder strikt regime.

De Wet natuurbescherming (Wnb) is verdeeld in een soortbeschermingsdeel (paragraaf 2.1 t/m 2.5) en een gebiedsbeschermingsdeel (paragraaf 3.1 t/m 3.8). Dit hoofdstuk zal beknopt uiteenzetten wat deze delen behelzen en aan welke kaders dit project getoetst dient te worden.

Tabel 2. De omgevingswet

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 11.2.2 art 11.37	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 11.2.3 art 11.46	Beschermingsregime soorten Andere soorten § 11.2.4 art 11.54
Art 11.37 lid 1a. Het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn opzettelijk te doden of te vangen;	Art 11.46 lid 1a. Het is verboden om in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;	Art 11.54 lid 1a Het is verboden om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers, van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder a. opzettelijk te doden of vangen;
Art 11.37 lid 1b. Het is verboden om nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder a. opzettelijk te vernielen of te beschadigen of deze weg te nemen;	Art 11.46 lid 1b. Het is verboden om dieren als bedoeld onder a. opzettelijk te verstoren;	Art 11.54 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a. opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
Art 11.37 lid 1c. Het is verboden om eieren van vogels als bedoeld onder a. te rapen en onder zich te hebben;	Art 11.46 lid 1c. Het is verboden om eieren van dieren als bedoeld onder a. opzettelijk te vernielen of te rapen;	Art 3.10 lid 1c Het is verboden vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder b. in het natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen.
Art 11.37 lid 1d. Het is verboden om vogels als bedoeld onder a. opzettelijk te storen.	Art 11.46 lid 1d. Het is verboden om de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a. te beschadigen of te vernielen;	
	Art 11.46 lid 1e. Het is verboden om planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen.	

2.3 Interpretatie van belangrijke definities

2.3.1 Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen

Het is verboden om voortplantingsplaatsen en verblijfplaatsen van dieren te beschadigen. In de Omgevingswet is geen definitie gegeven van de begrippen voortplantingsplaatsen of rustplaatsen. Hiervoor kunnen in sommige gevallen soortspecifieke kennisdocumenten van BIJ12 worden geraadpleegd. Wel bestaat een Guidance document van de Europese Commissie waar een definitie wordt gegeven. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft uit dit Guidance document afgeleid dat de bepaling (artikel 12, eerste lid, aanhef en onder d, van de Habitatrichtlijn) is gericht op het waarborgen van de ecologische functionaliteit van voortplantings- en rustplaatsen, dat

wil zeggen het verzekeren dat deze plaatsen een diersoort alle elementen blijven bieden die nodig zijn om zich succesvol te kunnen voortplanten of rusten. De functionele leefomgeving van een voortplantingsplaats of van een rustplaats is de omgeving van die plaatsen die nodig is om ze als zodanig te laten functioneren. Hieronder vallen essentieel foerageergebied en essentiële routes die door de dieren gebruikt worden. Andere gebieden van de habitat van een diersoort, zoals foerageergebieden, worden in wezen niet beschermd door artikel 12, eerste lid, aanhef en onder d, van de Habitatrichtlijn, tenzij deze samenvallen met broed- of rustplaatsen.

2.3.2 Essentieel foerageergebied

Onder een essentieel foerageergebied wordt verstaan een foerageergebied dat van wezenlijk belang is voor het functioneren van de voortplantingsplaats of rustplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om eventuele aantasting daarvan op te vangen. Indien door het verdwijnen van het foerageergebied en het verstoren van de vaste routes de ecologische functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de desbetreffende soorten zodanig wordt verstoord, dat ze deze plaatsen om die reden zullen verlaten, is sprake van overtreding van de verboden vermeld in Art 11.46 lid 1d. en Art 11.54 lid 1b.

Indien geen sprake is van een aantasting van essentieel foerageergebied of essentiële routes hoeven ook geen maatregelen ter voorkoming daarvan te worden genomen. Als wel sprake is van een aantasting van essentieel foerageergebied of essentiële routes, dan kan het treffen van maatregelen ervoor zorgen dat geen verstoring optreedt.

2.3.3 Opzettelijk doden of vangen

Opzettelijk doden of vangen betreft niet alleen “opzettelijk” of doelgericht handelen. Onder 'opzet' zoals bedoeld in de Omgevingswet valt ook de situatie waarbij iemand willens en wetens de niet te verwaarlozen kans aanvaardt dat een beschermd dier wordt gedood. Dan is sprake van zogenoemde voorwaardelijk opzet. Maatregelen ter voorkoming van het overtreden van de in de voormelde bepalingen opgenomen vergunningplichtige gevallen kunnen worden betrokken bij de beoordeling van de vraag of ze worden overtreden. Het doden of verwonden van dieren kan aan de orde zijn bij bijvoorbeeld werkzaamheden waarbij grondverzet aan de orde is en waarbij bewoonde verblijfplaatsen onder zand bedolven kunnen worden. Meer indirect kunnen dieren worden gedood als door de werkzaamheden de dieren voor lange tijd hun verblijfplaats niet durven te verlaten.

2.3.4 Beschadiging

Met beschadiging wordt niet alleen fysieke aantasting bedoeld. De functionaliteit van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen moeten tijdens en na uitvoer van de activiteiten gegarandeerd worden. De functionele leefomgeving van een vaste voortplantingsplaats of rustplaats moet het volgende bieden:

- jaarrond voldoende en gevarieerd voedselaanbod op bereikbare afstand van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen
- lijnvormige landschapselementen om zich tussen verschillende foerageergebieden te verplaatsen
- luwte tussen gebouwen of bomen om te foerageren
- geen verlichting rechtstreeks op verblijfplaatsen en hun invliegopeningen gericht

■■■■■■■■■■, 2024. Nader onderzoek vleermuizen, Hatertseweg, 400. te Nijmegen

- verschillende geschikte gebouwen nabij voor de verschillende verblijftypes
- uitwisselingsmogelijkheden met nabijgelegen populaties

2.3.5 Verstoring

Op grond van vaste jurisprudentie, geldt als uitgangspunt dat niet ieder plan dat tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving een opzettelijke verstoring is in de zin van de Omgevingswet. Van verstoren is sprake als de functionele leefomgeving van een beschermde diersoort wordt aangetast. De functionele leefomgeving van een voortplantingsplaats of van een rustplaats is de omgeving van die plaatsen die nodig is om ze als zodanig te laten functioneren. Hieronder vallen essentieel foerageergebied en essentiële routes die door de dieren gebruikt worden.

2.4 Vergunningsplichtig?

Als een activiteit ertoe leidt dat op het niveau van een individueel dier een vergunningplichtig geval ontstaat, dan is een vergunning nodig om die overtreding toe te staan. Er kan dan niet volstaan worden met de conclusie dat voor de staat van instandhouding van de betrokken diersoort op zichzelf geen negatieve gevolgen zullen optreden.

3. METHODE

Op basis van de werkzaamheden heeft het nader soortgericht ecologisch onderzoek voor vleermuizen zich gericht op gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis. De inventarisaties en daarmee de vereiste inventarisatieperioden en tijdstippen zijn geheel uitgevoerd conform het landelijk geldende Vleermuisprotocol versie 2021. Dit protocol wordt doorlopend geëvalueerd door experts van het Netwerk Groene Bureaus (NGB), de Zoogdiervereniging en de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO). Het protocol voldoet hiermee aan de meest recente inzichten en dient daarmee als consequente basis voor de goede uitvoering van vleermuisonderzoek. Voorafgaand aan de eerste drie vleermuisonderzoeken zijn gierzwaluwonderzoeken uitgevoerd en was de starttijd dus eerder dan de eisen uit het vleermuisprotocol. Het veldwerk bestond uit 8 veldbezoeken, waarvan 6 tussen 15 mei en 15 juli en 2 tussen 1 augustus en 1 oktober met een minimale tussenliggende periode van 20 dagen (tabel 3).

Tabel 3. Veldbezoeken met nadere details

Datum	Veldwerkers	Doel	Starttijd	Eindtijd	Weer	Tempera tuur (°C)	Wind (Bft)
23-05	██████████ ██████████	Gierzwaluw, zomer + kraamverblijf	20:30	00:10	Half bewolkt	16	2
11-06	██████████ ██████████	Gierzwaluw, zomer + kraamverblijf	20:50	00:28	Bewolkt	11	2
25-06	██████████ ██████████	Gierzwaluw, zomer + kraamverblijf	20:55	00:30	Helder	22	2
28-05	██████████ ██████████	zomer + kraamverblijf	02:20	05:30	Half bewolkt	12	2
20-06	██████████ ██████████	zomer + kraamverblijf	22:00	00:32	Bewolkt	16	2
8-07	██████████ ██████████	zomer + kraamverblijf	02:25	5:30	Half bewolkt	13	1
15-08	█ ██████████ ██████████	paar + zwerm	20:58	00:30	Helder	21	1
5-09	█ ██████████ ██████████	paar + zwerm	20:12	23:12	Helder	23	2

Het onderzoek duurde telkens minimaal twee uur en werd tussen 15 mei en 15 juli uitgevoerd vanaf zonsondergang of vanaf drie uur voor zonsopkomst en tussen 15 augustus en 1 oktober rond middernacht. Tijdens het veldwerk is middels geluid en zicht gericht naar vleermuizen en hun verblijfplaatsen gezocht. Vleermuisgeluiden zijn waargenomen met batdetector D240X (figuur 2) en een batlogger tevens is gebruik gemaakt van warmtebeeldcamera's.

Figuur 2. Onderdeel van de standaard velduitrusting bij van Silvavir voor vleermuisonderzoek; Batdetector D240x.

Tijdens de veldbezoeken is er gekeken naar de te verwachten soorten, aantal individuen per soort en verschillende gebruiksfuncties per soort (zie tabel 4).

Tabel 4. Onderzochte vleermuissoorten met bijbehorende functies

Vleermuissoort	Kraamverblijf	Zomerverblijf	Paarverblijf
Gewone dwergvleermuis	x	x	x
Ruige dwergvleermuis	x	x	x
Laatvlieger	x	x	x
Meervleermuis	x	x	x

Zichtwaarnemingen zijn gedaan met behulp van een warmtebeeldcamera. Ten tijde van het onderzoek is er met twee veldwerkers gewerkt. In het zomer/kraam seizoen is het complex opgedeeld in twee delen waarbij ieder deel met twee personen werd geïnspecteerd. In het najaar is gezocht naar paarterritoria, daarbij is het gehele complex met twee personen goed in beeld te brengen. Zo kon het gehele plangebied goed overzien worden. Het gebied was volledig toegankelijk en goed te inventariseren op eventuele verblijfplaatsen, rustplekken en de habitat. Tijdens de veldbezoeken is gekeken naar de te verwachten soorten, aantal individuen per soort en verschillende gebruiksfuncties per soort (tabel 3).

4. RESULTATEN

Tijdens het veldwerk zijn twee zomerverblijven en een mogelijk winterverblijf (figuur 4) aangetroffen. Het ene zomerverblijf betreft een opening tussen twee delen van het afdakje boven de deuren (figuur 3). Het andere zomerverblijf betreft een ruimte net onder de dakrand tegen de gevel op de bovenverdieping (figuur 4).

Nabij de verschillende zomerverblijven zijn in het najaar ook baltsende vleermuizen waargenomen. Dit indiceert de aanwezigheid van paarterritoria. In dit paarterritorium verdedigd een mannetje zijn paarverblijf tegen andere mannetjes en lokt hij vrouwtjes. Hierbij vliegt hij rondes in de buurt van zijn paarverblijf waardoor de exacte locatie van het verblijf vaak moeilijk te duiden is. Van het zomerverblijf onder de dakrand kan met grote waarschijnlijkheid worden vastgesteld dat het hier ook om een paarverblijf gaat. Het zomerverblijf onder het afdak is erg ondiep en wordt beoordeeld als enkel een van de zomerverblijven binnen het netwerk van verblijven voor gewone dwergvleermuis. Daarnaast is er een waarneming gedaan van vijf gewone dwergvleermuizen welke sterke interesse toonde om in te gaan vliegen in het gebouw, door aantik gedrag te vertonen. Hoewel de individuen niet zichtbaar zijn ingevlogen geeft deze waarneming voldoende basis om vast te stellen dat het gebouw geschikt is als winterverblijf voor vleermuizen. De zoektocht naar een winterverblijf start namelijk al in augustus en kan al eerder als paarverblijf functioneren (Hertog, 2022, en Janssen 2015). Het winterverblijf bevindt zich aan de linker voorgevel van het gebouw waar zoekend zwermgedrag is vertoond (figuur 3 en 4).

Tijdens het veldwerk zijn bij alle onderzoeken foeragerende gewone dwergvleermuizen en een enkele laatvlieger waargenomen. Ook is er één foeragerende ruige dwergvleermuis waargenomen.

Figuur 3. Bij de rode pijl is een zomerverblijf van gewone dwergvleermuis gevonden, bij de rode rechthoek zwermgedrag van vijf gewone dwergvleermuizen.

Figuur 4. Een overzicht van de waarnemingen van vleermuizen gedaan tijdens de veldonderzoeken.

5. EFFECTBEOORDELING EN AANBEVELINGEN

Middels dit onderzoek is de aanwezigheid van één zomer- en paarverblijf en één zomerverblijf van gewone dwergvleermuis in het gebouw aan de Hatertseweg 400 aangetoond. Tevens is het op basis van de aanwezigheid van een het zwermgedrag van gewone dwergvleermuis aannemelijk dat er een winterverblijf binnen het plangebied aanwezig is.

Omdat er grootschalig renovatie gaat plaatsvinden, bestaande uit onder andere het isoleren van de spouw, koudebruggen isoleren aan vloer en binnenzijde, dak isoleren en voorzien van nieuwe dakdekking en herstellen van metselwerk aan de buitenzijde zullen deze verblijfplaatsen bij de uitvoering van de plannen, vernietigd worden. De beoogde plannen overtreden hiermee verbodsbepalingen van de omgevingswet ten aanzien van vleermuizen (tabel 5).

Tabel 5. Effectenbeoordeling

Soort	Functie	Effect	Mitigatie mogelijk	Vergunningsplichtig?
Gewone dwergvleermuis	2x zomerverblijf	Verstoring en vernietiging bij isoleren van muren en dak	Nee	Ja
Gewone dwergvleermuis	1x paarverblijf	Verstoring en vernietiging bij isoleren van spouwmuren en dak	Nee	Ja
Gewone dwergvleermuis	1x winterverblijf	Vernietiging bij isoleren van spouwmuren en dak	Nee	Ja

6. LITERATUURLIJST

Econsultancy 2024. Quickscan t.b.v. project Hatertseweg 400, te Nijmegen

E. den Hartog. (2022, februari 28). *Winterverblijf vleermuizen in flat Groningen*. <https://vleermuis-onderzoek.nl/winterverblijf-vleermuizen-in-flat-groningen>

R. Janssen. (2015, juli 10). *Zwermende vleermuizen inspecteren winterverblijven*. <https://www.zoogdiervereniging.nl/actueel/nieuws/zwermende-vleermuizen-inspecteren-winterverblijven>

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021) Vleermuisprotocol 2021, januari

Kennisdocumenten BIJ12

Kennisdocumenten BIJ12 BIJ12, 2017. Juridisch kader | behorende bij Kennisdocumenten Soortenbescherming Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017.

BIJ12, 2024. Gewone dwergvleermuis | *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 2.0, april 2024

BIJ12, 2017. Ruige dwergvleermuis | *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017

Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging, 2021. Vleermuisprotocol